

PREPOROD

www.sindikat-preporod.hr

**Riječ
predsjednika**

**To be
continued**

Negdje sam pročitao, ako me sjećanje dobro služi, nečiji nastavak pohabane dvojbe o čaši napola punoj ili napola praznoj. Taj netko je utvrdio da oni koji se uvijek pitaju je li čaša do pola puna ili do pola prazna gube iz vida da je čaša dopunjiva odnosno da ju je moguće dopuniti. Prisjetio sam se ove misli dok sam čitao jednu od žešćih kritika prije nekoliko dana potpisanog Sporazuma između Vlade i obrazovnih sindikata. Kritičar zaključuje da se Sporazumom ništa nije dobilo i da njegovo potpisivanje predstavlja ne samo neuspjeh nego i izdaju.

Da radnici u školama Sporazumom nisu dobili ništa, netočno je isto kao kad bi se utvrdilo da je sindikatima uspjelo sve što su duže od godinu dana zahtijevali, zbog čega su skupljali potpise, prosvjedovali, štrajkali... Učiteljski koeficijent nije Sporazumom skočio s 2,01 na 2,17, izuzeće od ocjenjivanja radnika u školama još nije postignuto, modularna ipak kreće od rujna... Znači, ni jedan od tri problema nije riješen. Čaša ne da nije do pola puna, nego je potpuno prazna.

Sporazum je ipak nekakav potpisan i nije ispranjen od svakog sadržaja. Tri su sindikata, zahvaljujući Sporazumu, s ulice dospjeli za stol. Vlast je priznala dva problema čije je postojanje uporno nijekala. Sindikati su uspjeli u nečemu što im dosad nije polazilo za rukom. Nije riješen problem ni nepravdnih koeficijenata niti štetnog ocjenjivanja, ali nas tekst Sporazuma sigurno ne udaljava od rješavanja ovih problema. Dapače.

Kreće se s modularnom nastavom, unatoč nepripremljenosti, ali će nastavnici, koji zbog nove organizacije ostanu bez postojeće satnice, godinu dana primati dosadašnju plaću. Po broju onih koji se ovih dana u sindikatu raspituju o ovom benefitu, takvih će itekako biti. Nije dogovoreno plaćanje dežurstava na državnoj maturi, ali problem je u Sporazumu evidentiran i to bi mogao biti prvi korak u pravom smjeru.

Bismarckovo pravilo o politici kao umijeću mogućeg itekako je primjenjivo i na sindikalno djelovanje. Svaki je Sporazum rezultat odnosa snaga. Naša tri sindikata uza se nisu imali nikoga; protiv sebe su imali udruženo nekorektno djelovanje dva ministarstva, osam sindikata javnih službi, sindikate državnih službi i četvrti obrazovni sindikat. Pred treći štrajk naš je sindikat dobio palac dolje i od značajnog dijela članstva. Nemilosrdno udarani izvana i iznenada oslabljeni iznutra, sindikati su ipak odlučili ustrajati, ići do kraja.

Upravo su visokorizična odluka da se sa štrajkom ide dok traje polaganje ispita državne mature i pet tisuća sto šezdeset i tri člana dvaju sindikata koji su se izjasnili za štrajk – prevagnuli da tri obrazovna sindikata dođu do ikakvog teksta Sporazuma. Potpisujući Sporazum sindikati nisu odustali od svojih zahtjeva. Sporazumom su sindikati dobili kratak predah koji je bio neophodan našim povjerenicima i članovima. Obje odluke - i ona o provođenju štrajka u lipnju i ona o potpisivanju Sporazuma - donesene su na najdemokračičniji mogući način.

Sporazumom je dobiveno i nešto što se u njemu nigdje, osim u zaglavlju, ne spominje. Naša su tri sindikata ostala i dalje zajedno. To znači da su se izjavila nastojanja onih koji su činili sve da nas oslabe i podijele. Kada mi u rujnu nastavimo tamo gdje smo u lipnju zastali, a u to ne treba sumnjati, bespredmetne će i jadne postati sve objede o nekom našem odustajanju, izdaji i sličnim koještarijama. Onaj tko u ovoj bitci misli pobijediti, prisjetimo se kulturnog citata iz Alana Forda, ne smije izgubiti. *To be continued.*

**DOGOVORU VLADE I TRIJU SINDIKATA PRETHODILA DVA
IZJAŠNJAVANJA, NAJAVA ŠTRAJKA I MIRENJE**

Muke po sporazumu

Pronašlo se rješenje za zahtjev o izuzeću od ocjenjivanja i usklađivanju koeficijenata kroz uključivanje predstavnika tri sindikata u rad povjerenstva. Suglasnost je postignuta i oko rješavanja problema plaćanja dežurstava na ispitima državne mature. Vlast je prihvatila prijedlog sindikata prema kojem bi se svim nastavnicima, kojima će zbog modularne nastave u idućoj školskoj godini tjedna satnica biti smanjena, zajamčilo jednogodišnje primanje plaće u dosadašnjem iznosu

Dva tjedna - od prosvjeda održanog 9. svibnja do sastanka predstavnika tri obrazovna sindikata 26. svibnja - trajale su međusindikalne konzultacije o nastavku sindikalnih akcija. Iako je njihov nastavak obećan i najavljen na prosvjedu, trebalo je odlučiti o kakvoj će se akciji raditi i kada će se ona provoditi. Intenzivno je usuglašavanje završeno dogovorom da se dosadašnje aktivnosti nastave, ako prijedlog na izjašnjavanju prođe kod članstva, iza 9. lipnja, dakle, u posljednjem tjednu nastave u školama i u vrijeme trajanja ispitnog roka na fakultetima. Dogovoreno je da izjašnjavanje među članstvom provedu Nezavisni sindikat zaposlenih u srednjim školama i Školski sindikat Preporod dok će Nezavisni sindikat znanosti i visokog obrazovanja na tijelima, ako se članstvo dvaju sindikata izjasni za štrajk, donijeti odluku o priključivanju štrajku.

Izjašnjavanje, provedeno 27. i 28. svibnja, ometalo se od strane prosvjetne vlasti čiji su predstavnici uporno isticali da su zahtjevi sindikata neutemeljeni pa samim time nema razloga za štrajk. Vlast je ovaj puta imala vidljivu podršku i od utjecajnih pojedinaca na nastavničkim grupama koji su sindikalne akcije proglašavali nepripremljenim i

nedovoljno osmišljenima. Uz manje probleme izjašnjavanje je ipak provedeno. Odaziv je izjašnjavanju bio različit. Najslabiji je bio u osnovnoškolskim ustanovama - 6.897 ili 68,03 posto, nešto bolji u srednjoškolskim ustanovama u kojima djeluje Preporod- 2.634 ili 73,70 posto i najbolji u podružnicama Nezavisnog sindikata zaposlenih u srednjim školama - 7.545 ili 78,72 posto. Štrajk je većinski podržan od srednjoškolskog članstva, dok se u osnovnim školama protiv njega izjasnilo 4.553 člana ili 66,01 posto onih koji su pristupili izjašnjavanju.

Nakon provedenog izjašnjavanja u oba su školska sindikata za donošenje odluke o štrajku ovlaštena tijela odlučila, a ista je odluka donesena i u trećem sindikatu, da se Gospodarsko-socijalnom vijeću uputi zahtjev za pokretanje postupka mirenja. Zahtjev je upućen 3. lipnja, a na sastanak su predstavnici sindikata pozvani tri dana kasnije odnosno 6. lipnja. Dvije su činjenice upućivale na zaključak da mirno rješenje spora nije izgledno. Vlada je za svog predstavnika u postupku mirenja umjesto ministra Radovana Fuchsa imenovala državnog tajnika Stipu Mamića, a uoči samog mirenja ministar obrazovanja izjavio je da mu se čini „smiješnim“ treći puta miriti zbog

istih zahtjeva. Uoči sastanka sindikati su još jednom razmotrili svoje zahtjeve i moguće prijedloge, koji će ići prema rješenju spora ukoliko se sastanak bude odvijao u pravcu dogovora.

Iako sastanak, održan 6. lipnja, nije donio dogovor, protekao je u tolerantnijoj atmosferi u odnosu na dosadašnje. Sindikalni su predstavnici državnog tajnika Mamića, a na sastanku je uz njega vlast predstavljala i Anita Zirdum iz Ministarstva rada, upoznali s rezultatima izjašnjavanja, odlukom da se ide prema štrajku u srednjoškolskim ustanovama i složenošću organizacije samog štrajka. Sam će štrajk u vrijeme provođenja ispita državne mature, poručili su sindikalci, biti teško kontrolirati i sa strane sindikata i sa strane prosvjetne vlasti jer nitko ne može predvidjeti kako će se u njemu ponašati oko pet tisuća onih koji su se za njega izjasnili, isto toliko onih koji ga ne podržavaju, ali je upitno hoće li htjeti raditi umjesto kolega u štrajku i nekoliko tisuća onih koji se ovaj puta nisu izjašnjavali a sudjelovali su u prethodnim štrajkovima. Pri iznalaženju rješenja za svaki od postavljenih zahtjeva, druga se strana tvrdokorno usprotivila zahtjevu za jednogodišnjom odgodom modularne nastave i pla-

čanju uskraćene dnevne zarade radnicima koji su sudjelovali u prijašnjim štrajkovima. Dogovora nije bilo, ali je za 10. lipnja dogovoren još jedan pokušaj mirenja.

Na drugi su sastanak mirenja obje strane došle sa svojim tekstom prijedloga Sporazuma. Dosta se brzo pronašlo rješenje za zahtjev o izuzeću od ocjenjivanja i usklađivanju koeficijenata kroz uključivanje predstavnika tri sindikata u rad povjerenstva koje će raditi na rješavanju ovih pitanja. Suglasnost je postignuta i oko toga da se Sporazumom predvidi u srednjoškolskom kolektivnom ugovoru rješavanje problema plaćanja dežurstava na ispiti-ma državne mature. Oko dva pitanja dogovor nije bio moguć: jednogodišnje odgode modularne nastave i plaćanja štrajka. Sindikati su prihvatili da plaćanje štrajka ne bude obuhvaćeno Sporazumom, ali uz pretpostavku da Ministarstvo ovom problemu pristupi tako da radnici koji su sudjelovali u štrajku ne smiju biti dvostruko kažnjeni. Svima onima koji po nalogu poslodavca odrade zbog štrajka neodržane sate, a kojima je uskraćena dnevna zarada, nadoknada nastave mora biti zasebno plaćena. Na kraju, nikakvog dogo-

Izjašnjavanje članova dvaju sindikata, provedeno 27. i 28. svibnja, ometalo se sa strane prosvjetne vlasti čiji su predstavnici uporno isticali da su zahtjevi sindikata neutemeljeni pa samim time nema razloga za štrajk. Vlast je ovaj puta imala vidljivu podršku i od utjecajnih pojedinaca na nastavničkim grupama koji su sindikalne akcije proglašavali nepripremljenim i nedovoljno osmišljenima

vora nije bilo samo oko modularne nastave.

Kako je druga strana, zbog upisa koji su krenuli, odgodu smatrala neizvedivom, sve je

dotad usuglašeno došlo pod znak pitanja. Sindikalna je strana predložila rješenje prema kojem bi se svim nastavnicima, kojima će zbog modularne na-

stave u školskoj godini 2025/26. tjedna satnica biti smanjena, Sporazumom zajamčilo jednogodišnje primanje plaće u dosadašnjem odnosu nesma-

njenom iznosu. Nakon dodatnih konzultacija predstavnici su Vlade iskazali spremnost pristupanju parafiranja dogovorenog teksta. Nakon parafiranja sindikalisti su predstavnike Vlade izvijestili da će se o tekstu Sporazuma među članstvom dvaju sindikata provesti izjašnjavanje 12. i 13. lipnja, te da će se po njegovu završetku, ako se članstvo izjasni za prihvatanje, Sporazum potpisati.

Na drugom izjašnjavanju, provedenom u dva tjedna, članstvo se izjasnilo za potpisivanje Sporazuma. Ovaj puta na izjašnjavanje nisu utjecali predstavnici vlasti, ali su opet neki, preko nastavničkih grupa, pozivali na „bojkot“ izjašnjavanja. Ova se nastojanja u Preporodu i nisu pokazala skroz bezuspješnima. Nevažeci je listića bilo 601 ili 8,81 posto. Za prihvatanje Sporazuma u našem se sindikatu izjasnilo 3.711 ili 54,41 posto, dok je u Nezavisnom sindikatu podrška Sporazumu bila nešto veća. Među članstvom ovog sindikata za potpisivanje Sporazuma izjasnilo se 3.766 ili 59,8 posto. Sporazum je 13. lipnja u ime Vlade potpisao Radovan Fuchs, a u ime tri sindikata Predrag Marković, Zrinko Turalija i Željko Stipić.

Milan Novačić

Piše
Ivan Plantić

Počnite revoluciju bez mene

Bio je prohladan petak, 16. veljače 2018. godine i bilo je to prvo od tri moja gostovanja u „Hrvatskoj za 5“ na temu školstva u Hrvata. Nakon što sam se presvukao, kojih petnaestak minuta nakon snimanja, ispred zgrade na Prisavlju čekao me Branimir Bilić i naručen taksi s upaljenim grijanjem. Kad sam, dirnut takvom gestom mog domaćina, počeo zahvaljivati, valjani moj Brane Bilić samo je mahnuo rukom, potapšao me po rame-nu i rekao – ajde, Ivane, molim te, sve to pretplatnici plaćaju.

Zašto vam to govorim, pitate se? Dva su razloga. Prvo, ja sam čovjek koji zna što je zahvalnost i do dan-danas pamtim tu sitnicu. Drugo, kao što su u mom slučaju sve platili pretplatnici, kao što je u bivšoj državi narod sve pozlatio, tako u sadašnjoj svaku minusinteligentnu ideju, promašenu reformu, pogrešnu odluku, svo to silno ponižavanje i obezvređivanje toliko imanentno Ministarstvu, svo to blato sa Svetica učitelji i nastavnici godinama i desetljećima šutke pozlaćuju, pomireni sa svojom sudbinom žrtve i mučenika. Opasno je danas živjeti, pogotovo od učiteljavanja; od toga se može umrijeti jer šutnja, dragi moji, nije zlato – šutnja je čir na želucu ili nešto još gore. U obrazovnom sustavu svakim je danom sve više zidova, a sve manje mostova i mnogi od vas došli su do zida. U našoj nastavničkoj grupi samo ove godine ogroman je broj kolega koji su napustili struku, digli ruke od profesure, napokon si posvijestivši da vrijede više, ne želeći svako jutro iznova tražiti nove izgovore za odlazak na posao. U Hrvat-

skoj je sve manje učitelja, sve je manje učenika, sve manje škola, riječ je o eg-zodusu; istodobno, iz Ministarstva nije otišao još nitko, unatoč zdvajanju državnog tajnika koji ne uspijeva izgurati mjesec sa svojih 4 i sitno tisuće eura plaće jer nule razumiju samo nule.

Revolucije jedu svoju djecu, to je barem poznata stvar, međutim, u nas su revolucionari svaki put do sad pojeli svoje revolucije prije nego su one dobile priliku da uspiju. Upravo stoga, bio sam siguran kako je godina Gospodnja 2025. vrijeme kad je nedokučivi Jahve napokon i hrvatskim prosvjetarima odlučio pružiti priliku da pokažu svoj revolucionarni potencijal. Svi preduvjeti bili su tu – nezadovoljstvo učitelja bilo je ogromno, bahatost vladajućih još veća, predizborje nam je išlo na ruku, a prisnažio je i resorni ministar lupajući kao otvoren prozor i svakom novom izjavom dodatno motivirajući zbornice. Tri mjeseca kasnije revolucionarna je ognjica splasnula, a krik i bijes kolektiva sručio se na glave sindikalista, umjesto da glave lete (figuratívno, dakako, govorim o ostavkama) na Sveticama.

U nastavku pokušat ću ponuditi svoje viđenje stvari, svjestan da se mnogima možda neće svidjeti što čitaju, ali ja ne pišem da bih se svidio nego da bih stvari nazvao pravim imenom. Prije svega – jesam li zadovoljan Sporazumom i postignutim rezultatima? Nisam.

Kao što vidite, nisam nikakav vojniki sindikata u misiji obrane i zaštite, već vam sasvim otvoreno kažem kako sam očekivao više. Međutim, zašto je to više

izostalo, pitanje je koje bi si svatko od nas u tišini trebao postaviti. Istina je voda duboka, kad su već ljudi plitki, i uvijek nađe put; ovaj tekst moj je put i način da se izrazim. Istina je da su u startu sindikati bili u slabijoj poziciji jer vlast je uvijek po defaultu u jačoj, a tu jaču poziciju vladajući su dodatno nastojali zabetonirati neviđenim niskostima i potezima ne ispod pojasa nego ispod elementarne ljudskosti. Riječ je, dakako, o pritiscima i prijetnjama produljenjem nastavne godine i neplaćanjem štrajka, medijskoj hajci i emocionalnim ucjenama preko djece (to je ono što prosvjetarska javnost zna, a ono što ne zna priča je za sebe).

Nadalje, teško je organizirati industrijske akcije u situaciji kad većinski sindikat, poznat po tome da ne propušta nijednu priliku da propusti svaku priliku učiniti nešto za struku, igra za Vladu. K tome, vlast je sustavno odugovlačila stvar i izbjegavala pregovore igrajući na zamor prosvjetara. Upravo zbog tog momenta, pisao sam više puta kako cirkularni štrajkovi moguće nisu bili naj-sretnije rješenje i kako je trebalo u startu zauzeti puno oštriji stav prema Banskim dvorima. I onda, ključan moment – referendum na kojem osnovne škole izabiru ne biti dijelom štrajka, po meni porazan odabir koji je cijelu stvar osudio na neuspjeh i prisilio sindikalno vodstvo na odustajanje od prvotnih ciljeva. Upravo to, taj meni neshvatljiv potez kolega u osnovnom školstvu cijelu stvar učinio je kristalno jasnom – sindikalni tercet naprosto nema igrače za utakmicu koju su odlučili igrati. Jer, dragi moji, koliko god

vam ovo teško palo, ali netko to mora reći – što ste mislili, koliko bi štrajk do ispunjenja zahtjeva koji smo zazivali trajao? Da bi premijer i ekipa odmah popustili? A vi kukate i odustajete zbog dvije dnevnice?

Osovina Banski dvori – SHU uporno je kontaminirala medijski prostor i umjesto da pružimo maksimalnu podršku Stipiću, Turaliji i Kroflinu, kreću prozivanja i nabacivanja blatom, upravo ono što su Piletić i ostali jedva čekali. Pa ako su sindikati i pogriješili u koracima, ako je bilo nesnalaženja, odustati od svega zbog čega točno, puno presica ili, kako sam čitao, manjkave komunikacije?! Ne, kolegice i kolege, istina je malo drugačija – mnogi među nama očekivali su da će netko drugi iznijeti teret borbe. Mnogi od nas još uvijek nisu spremni izložiti sebe, podmetnuti leđa, izaći iz vlastite zone komfora i nezamjeranja i vlast je to jako dobro znala. Koliko dugo smo tražili štrajk u lipnju i kad su ga sindikati napokon bili spremni pokrenuti, sami smo ga bojkotirali ubivši i ovu, ali i prilike za jako dugo vremena ubuduće. Nije vas se motiviralo, kažete? Manjkava komunikacija? Nemojte meni pričati priče; ljude koje sve gadosti Svetica do sad ne mogu motivirati ne bi pokrenuo ni Robespierre na čelu sindikata. Gdje si bio 2025.? Pristup „počnite revoluciju bez mene“ ubio je i revoluciju i revolucionare, samo mnogi toga još nisu svjesni.

I za kraj, vratit ću se na početak, točnije, na onaj dio o zahvalnosti. Dvadeset godina dao sam obrazovnom sustavu, od čega najveći dio i Preporodu. Puno sam od Preporoda i primio i sramio bih se samoga sebe kad bih nakon jednog neuspjeha sudjelovao u svim onim pljuvanjima i napadima na sindikat kojima svjedočimo. Svatko od nas bira svoj put; ja sam svoj odabrao odavno.

Do sad nisam požalio.

Anatomija nelagode: Kako (ne)funkcionira hrvatski javni sektor – Manje o štrajku, više o uzrocima

Dobro došao, sine,
Dobro došao u stroj.
Gdje si bio?

U redu je, znamo gdje si bio.

Bio si u sustavu, ubijao vrijeme,
Opskrbljen sa igračkama i izviđao momke.
Kupio si gitaru – da kazniš majku.
Škola ti nije ležala, a znaš da nisi ničija
budala

Roger Waters

To je tužbalica, naricaljka o uslugama države i javnih službi, lokalne samouprave, komunalnih i inih javnih poduzeća. Drama, ponekad s elementima komedije. Ili tragedije. Ponekad, naravno, to je i iznenađujući *blockbuster*. Nerijetko i ozbiljan akcijski triler. Priča o štrajku koji se ove godine već dvaput dogodio, a možda će i treći put, ne govori o uzroku, već o simptomu. Bolesti. Državi koja ne uspijeva građanima zajamčiti ono što ti građani žele i trebaju. Bilo kao konzumenti usluga države, ali i kao zaposleni radnici koji za državu pružaju usluge javnog sektora. Štrajk je kao temperatura kod infekcije. Ili svjetlo upozorenja na kontrolnoj ploči automobila kojem je davno prošao rok za servis. Stoga neću o simptomima jer važniji su uzroci, a opasnije posljedice.

U Hrvatskoj nekih 240.000 ljudi radi u javnom sektoru. Otprilike 13 posto svih zaposlenih. Iako, to nije sasvim točno. Jer 240.000 je broj zaposlenih u državnoj i javnim službama, državni službenici i namještenici te radnici u javnim službama. Tom broju može se pribrojiti još barem 20.000 zaposlenih u općinama i gradovima te županijama. Potom komunalna poduzeća, pružatelji usluga lokalne samouprave, pa brojne razvojne agencije, turističke zajednice porazbacane po svakom mjestu, FINA i kojekakvi drugi „proizvođači papira i strategija”. Točan broj, dakle, ne znam.

Nemoguće ga je i znati u silini toga administrativnog obuhvata, ali hajde da u svrhu ovog teksta broj zaokružimo na 300.000 ljudi. Stotinjak brigada. Tridesetak divizija. Desetak korpusa. Među njima učitelji, profesori, medicinske sestre, socijalni radnici, policajci, kustosi, narednici, pukovnici, viši stručni savjetnici za „nešto”, savjetnici za „ništa”. I svima njima plaće, bez obzira na sektor, korpus, diviziju, brigadu, dolaze iz istog izvora. Ne mislim tu na proračun, državnu ili drugu riznicu, COP. To su samo kanali isplate plaće koja njima svima dolazi iz – naših džepova. Čak i iz vlastitih džepova, i mog vlastitog jer kao platac poreza i doprinosa financiram usluge javnog sektora. Pa i visoko obrazovanje u kojem sam zaposlen.

Ukupno godišnje izdvajanje za plaće samo u državnoj i javnim službama premašuje 12 milijardi eura. Trinaest. Ozbiljan iznos. Od njega najviše odlazi na zdravstvo, potom na obrazovanje – brojem zaposlenih najveći sustav u državi. I eto nas kod problema. Sve te milijarde nisu jamstvo da će vam netko pravodobno izmjeriti tlak, naučiti dijete razliku između enklitike i proklitike, skrbiti o starijima i nemoćnima. Jer problem našeg javnog sektora nije u iznosu koji se prema njemu za plaće slijeva, već u načinu kako se novac raspoređuje, a sustavom upravlja. Valja reći još nešto: uspjeh koji se u Hrvatskoj postigne, bilo da se radi o sjajnom mladom matematičaru, izvanrednom podvigu hrvatske kirurgije, odličnom rukometnom klubu, uštedi na potrošnji električne energije u domu zdravlja, nije, nažalost, rezultat ili proizvod osmišljene politike ili uspješnog sustava, već individualnih htijenja, napora, zalaganja. Zaslужni su ljudi, pojedinci, sportaši, učeni, roditelji, liječnici, treneri, sportaši... Ne i sustav. Ono što se u ovoj državi pozitivno desi mnogo je više slučajnost

ili čak i pogreška nego ishod društvenih nastojanja. Postavlja se pitanje zašto mi, građani kojima javni sektor treba služiti, nismo zadovoljni time što od javnog sektora dobivamo. Odnosno, ne dobivamo. Odgovor su i tu – ljudi. Jer ljudski potencijal temelj je svega, kako bi jedan nepopularni veliki vođa rekao, „kadrovi mogu sve!”.

Reforma plaća koja je provedena 2023. godine kroz formu Zakona o plaćama, trebala je biti upravo moment racionalizacije i pravednosti. No sam tekst zakona, potom nastavne uredbe, ponajprije one o koeficijentima, od samog početka ukazivao je na to da od velikih očekivanja neće biti ništa. Svaki novi sadržaj otvarao je i nova pitanja. A odgovori koji su dolazili pomalo su sličili na sovjetski televizor. Onaj s tri kanala. Prvi koji je u magli i smetnjama, drugi koji se ne vidi i treći koji emitira sve kao prvi, samo obrnutim redoslijedom – smetnje i maglu. Sustav koeficijenata, umjesto da uvede samorazumljiv red, poslužio je svemu samo ne tomu. „Zakuhao” je odnose među jednako obrazovanim i jednako opterećenim radnicima. Neki su dobili više jer su u „važnijem” resoru. Ili se njihov ministar za resor bolje zauzeo. Drugi su dobili više jer se neke sindikate, socijalne partnere, kupovalo. Čini mi se da su postojali razni oblici nagrada. Za suradljivu. Ukratko, umjesto boljeg uređenja dobili smo – nova opravdanja. A ona, nažalost, ne rješavaju probleme.

Ako se pitate zašto stvari ne funkcioniraju, zašto kao građani nismo zadovoljni uslugama države, odgovor su uvijek ljudi. Nema tko drugi. I ne zato što su ljudi loši, namjerno griješe, zavlače, sabotiraju... Ne, sustav nije motivirajuć. Osobe koje obavljaju jednako složene zadatke, osjećaju razliku plaće. A slijedom toga i profesionalnog statusa. Kad u to uvrstite probleme s upravljanjem, upravljačke

strukture koje su u državnoj službi i gotovo svim javnim politizirane i podređene svim „društvenim virusima” koje politika u naš javni prostor unosi, postaje jasno da je ishod savršeno razmjernan onome što se poduzelo. Loš. A naravno, nije trebao tako ispasti. Niti smio. Pa me sustav plaća u našem javnom sektoru ponekad podsjeća na onaj iz šale sa slavnog Radija Erevan. Pitanje: Je li istina da je zaposlenik u javnoj službi dobio povišicu? Odgovor: U načelu, da. Samo nije zaposlenik, nego ravnatelj. I nije povišica, nego nagrada. I nije ju dobio, nego si ju je sam odobrio.

Pripremajući se za jedan skup, čitao sam nedavno literaturu o javnom sektoru u Europi. U anketi provedenoj u Njemačkoj, državi koja je nama po mnogočemu čest uzor, gotovo 80 posto zaposlenih u javnom sektoru razmišlja o napuštanju aktualnog radnog mjesta. Trećina ozbiljno razmatra prelazak u privatni sektor. Razlog? Nisu plaće. Anketirani ističu da bi glavni uzroci za odlazak bili nepovjerenje u nadređene, nedostatak prepoznavanja profesionalnog statusa pojedinca, struke ili službe i, konačno, erozija onoga što bi Peter Drucker nazvao „organizacijskom svrhom”. Naime, svrha bilo koje organizacije, pa tako i javne službe, nije samo održanje, unutarnja logika ili proizvodnja formalnosti, već vanjski rezultat koji ima smisao za društvo. A mi smo to okrenuli naglavačke. Domaći slučaj lokalna je varijacija istog fenomena. Neusklađenost osobnih uvjerenja i sustava vrijednosti koji institucije odražavaju. Nije problem u visini plaće, već u njejoj simbolici. Plaća nije samo broj, ona je poruka o tome koliko vrijediš. Koliko vrijedi znanje koje si stjecao i stručnost koju u rad unosiš. Zapravo, ono čega nam u državi i društvu najviše nedostaje nisu koeficijenti ili novac, nego smisao. Bez njega nema ni motivacije ni lojalnosti. A ni budućnosti. I zato štrajk nije ucjena, nego simptom. A Zakon o plaćama nije reforma, nego ogledalo – ono koje izobličuje. Ne samo sliku nego odnose u državi i društvu samo.

Kako dalje? Treba se vratiti osnovnom pitanju: zašto netko uopće želi raditi u javnom sektoru? Ako je odgovor „jer voli svoj posao i želi pridonositi društvu”, tada je red da mu to i priznamo. Ne samo riječima, mentalnim „tapšanjem” i hvalom, već i u strukturi plaće, sustavom vrednovanja i osjećajem dostojanstva. Ako toga nema, ni najbolji zakon ne može pomoći. U tome leži i najpozitivniji aspekt štrajka koji nam se u obrazovanju dogodio. A možda se i ponovi. Nisu to lijenčine i oportunisti, nezahvalnici i uhljebi. Ne, oni koji se bore još uvijek vjeruju da se koeficijenti mogu mijenjati, zakoni popravljati, odnosi usavršiti, javni sektor ojačati, društvo unaprijediti. Zamislite, spremni su se i štrajkom za to boriti. A nitko ih ne želi slušati.

Alternativa? U zemlji u kojoj sve funkcionira osim onoga što bi trebalo funkcionirati, najvažnija osobina javnog sektora ostat će sposobnost da preživi samog sebe. Što je zapravo impresivno. Samo, to pomalo liči na grunfovsku maksimu: „Mi ne znamo što radimo, ali to radimo temeljito”. Tako i s reformama. I javnim sektorom.

Viktor Gotovac

Negdje u intelektualnoj pozadini priče o novo-najavljenom štrajku u obrazovanju, koji vlast umjesto da tretira sadržajno, svodi na prepucavanje oko kalendara mature i je li i kada štrajk prihvatljiv, skriva se tiša i veća priča. Ona o javnom sektoru u Hrvatskoj

13. svibnja Održan sastanak pregovaračkih odbora Vlade i osnovnoškolskih sindikata o sklapanju Kolektivnog ugovora za osnovne škole. Na sastanku je utvrđeno da još nije započelo s radom Povjerenstvo za utvrđivanje kriterija o težanim uvjetima rada sastavljeno od predstavnika Ministarstva i Sindikata hrvatskih učitelja. Razgovaralo se i mogućnosti da se pojedine odredbe ugovore ne za sve zaposlenike, kako je sada, nego samo za članove sindikata. Sindikati su zatražili da umanjenjem radne obveze učitelja (bonus) budu obuhvaćeni i stručni suradnici.

15. svibnja U Sindikatu znanosti predstavnici tri obrazovna sindikata razgovarali s Božicom Žilić, predsjednicom Sindikata

obrazovanja, medija i kulture Sidro i Katarinom Turković Gulin, predsjednicom Udruge Sidro. Razgovaralo se o modalitetima buduće suradnje kojom bi se povezao predškolski sustav s preostalim obrazovnim sustavima.

16. svibnja Osnovana podružnica u OŠ Tina Ujevića u Šibeniku. Marijana Mikulandra izabrana je za povjerenicu, a za zamjenicu povjerenice Josipa Karadža. U Šibensko-kninskoj županiji Preporod djeluje u 9 školskih ustanova – 5 osnovnoškolskih i 4 srednjoškolske. **ČESTITAMO!**

19. svibnja. Ispred Ministarstva znanosti i obrazovanja održana

konferencija za medije. Uz predstavnike 3 obrazovna sindikata na probleme u uspostavi socijalnog dijaloga ukazali su i predstavnice SOMK-a i udruge Sidro. Sudionike presice primio je ministar Radovan Fuchs sa suradnicima koji je i obećao skori poziv na sastanak na kojem će se razgovarati o neriješenim pitanjima.

21. svibnja U Karlovačkoj županiji, u OŠ Eugena Kvaternika u Rakovici – osnovana podružnica Sindikata Preporod. Za sindikalnu povjerenicu izabrana Ana Magdić, a Dominik Vuković za zamjenika sindikalne povjerenice. Na području županije Sindikat djeluje u 18 odgojno-obrazovnih ustanova, 12 osnovnoškolskih i 6 srednjoškolskih. **ČESTITAMO!**

26. svibnja U Petrijancu održan sastanak Županijskog vijeća Vараždinske županije; 27. svibnja u Otočcu održan sastanak ŽV-a Ličko-senjske županije; 28. svibnja u Oroslovju održan sastanak ŽV-a Krapinsko-zagorske županije; 29. svibnja u Karlovcu održan sastanak ŽV-a Karlovačke županije; 2. lipnja održan sastanak ŽV-a Vukovarsko-srijemske županije; 3. lipnja u Križevcima održan sastanak ŽV-a Koprivničko-križevačke županije; 4. lipnja u Pribislavcu održan sastanak ŽV-a Međimurske županije; 5. lipnja u Zadru održan sastanak ŽV-a Zadarske županije; 9. lipnja u Klani održan sastanak ŽV-a Primorsko-goranske županije; 11. lipnja održan sastanak ŽV-a Istarske županije; 12. lipnja u Siraču održan sastanak Bjelovarsko-bilogorske županije; 16. lipnja u Hrvatskoj Kostajnici održan sastanak ŽV-a Sisačko-

moslavačke županije; 17. lipnja u Osijeku održan sastanak ŽV-a Osječko-baranjske županije i 18. lipnja u Pleternici održan sastanak ŽV-a Požeško-slavonske županije. Na sastancima se izvjestilo s 8. sjednice Glavnog vijeća i o naknadnim sindikalnim aktivnostima.

27. svibnja Među članstvom Nezavisnog sindikata zaposlenih u srednjim školama i Sindikata Preporod započelo dvodnevno izjašnjavanje o spremnosti za sudjelovanje u štrajku koji će se održati u vrijeme zaključivanja ocjena i polaganja ispita državne mature. Od 596 podružnica Preporoda izjašnjavanje je provedeno u 572. Za predloženi štrajk se u osnovnim školama izjasnilo 2.344 ili 33,99 posto, a u srednjim školama 1.320 ili 50,11 posto. Kako se i članstvo Nezavisnog sindikata natpolovično (3.843 člana ili 50,93 posto) izjasnilo za sudjelovanje u štrajku Glavno vijeće Preporoda odlučilo je da se štrajk najavi samo u srednjoškolskim ustanovama.

28. svibnja Predstavnici tri obrazovna sindikata s konferencije za medije javnost izvjestili o rezultatima provedenog izjašnjavanja u dva obrazovna sindikata. Sukladno rezultatima izjašnjavanja najavljena je mogućnost organiziranja štrajka u srednjoškolskim i visokoškolskim te znanstvenim ustanovama.

* Održan pregovarački sastanak za područje osnovnog školstva. Na sastanku je razmotreno posljednjih 30-ak članaka Kolektivnog ugovora. Najviše se razgovaralo o odredbi upućivanja radnika na sistematski pregled, preciznijem reguliranju sindikalnih aktiv-

nosti, obvezi računovodstva ustanove da obračunava obustave na plaći, reguliranju prava povjerenika iz redova nenastavnog osoblja. Ovim je sastankom završio pregled postojećeg ugovora. Na narednom bi sastanku trebalo započeti usuglašavanje dviju strana.

3. lipnja Gospodarsko-socijalnom vijeću upućena Obavijest o pokretanju postupka mirenja u kolektivnom radnom sporu. Tri obrazovna sindikata pokreću interesni spor i zahtijevaju povećanje osnovice za izračun plaće za 10 posto i ugovaranje obveze redefiniranja koeficijenata za sva radna mjesta u obrazovanju i znanosti. Sindikati za miriteljicu predlažu Aidu Marijan

4. lipnja U splitskom Centru za autizam osnovana podružnica Preporoda. Za povjerenicu izabrana je Ines Šarac, a za zamjenicu povjerenice Mia Kevo. U Splitsko-dalmatinskoj županiji naš sindikat djeluje u 81 ustanovi, u osnovnoškolskim ustanovama ih je 72, a u srednjoškolskim 9. **ČESTITAMO!**

6. lipnja Započeo postupak mirenja potaknut najavom štrajka tri obrazovna sindikata. Sa strane Vlade sudjelovali Državni tajnik Stipe Mamić i Anita Žirdum ravnateljica Uprave za rad u Ministarstvu rada. Na sastanku su približena stajališta dviju strana, te je dogovoreno održavanje još jednog sastanka.

10. lipnja Nastavljen postupak mirenja. Dvije su strane usuglasile tekst Sporazuma koji će dva od tri sindikata ponuditi na izjašnjavanje članstvu. Sadržaj Sporazuma obuhvaća rješavanje pitanja ko-

eficijencija i ocjenjivanja kroz rad dva povjerenstva sastavljena od predstavnika vlasti i tri sindikata, jednogodišnju zaštitu od smanjenja plaće nastavnika u strukovnim školama izazvanog smanjenim zaduženjem i rješavanje, kroz granski kolektivni ugovor, pitanje plaćanja dežurstava na ispitima državne mature.

12. lipnja Krenulo dvodnevno izjašnjavanje među članstvom o prihvaćanju Sporazuma između Vlade Republike Hrvatske i tri obrazovna sindikata. U Preporodu će se izjašnjavanje provoditi među članstvom u osnovnoškolskim i srednjoškolskim ustanovama. Nakon provedenog izjašnjavanja članovi Glavnog vijeća izjašnjavat će se o potpisivanju Sporazuma.

* 11 reprezentativnih sindikata u javnim službama započeli pregovore s Vladom Republike Hrvatske o sadržaju Dodatka I. TKU-a. Na sastanku su sindikati iznijeli zahtjev za povećanjem osnovice za izračun plaće u 2026., zahtjev za ugovaranjem prava na topli obrok i još neke „nematerijalne zahtjeve“. Zbog spriječenosti predstavnik Preporoda na sastanku nije sudjelovao.

13. lipnja Nakon što se članstvo Nezavisnog sindikata zaposlenih u srednjim školama i Školskog sindikata Preporod izjasnilo za prihvaćanje teksta Sporazuma, isti je ministar obrazovanja Radovan Fuchs potpisao s predstavnicima tri obrazovna sindikata. Izjašnjavanje je provedeno u 519 od 596 podružnica Preporoda. Za prihvaćanje Sporazuma izjasnilo se 3711 ili 54,41 posto, a 2509 ili 36,78 posto protiv potpisivanja Sporazuma. Nevažecih je listića bilo 601 ili 8,81 posto.

Glasilo Školskog sindikata Preporod

Šubićeva 42/2
10000 Zagreb

Izdavač: Školski sindikat Preporod

Uredništvo:
Željka Kollert
Sebastijan Troskot

Urednik: Željko Stipić

Glasilo je besplatno; objavljeno je Ministarstvu kulture sektoru za informiranje
19. lipnja 1995. godine,
klasa: 008-02/95-01-01,
ur-boj: 532-03-5/2-95-01/142.
Rješenjem Ministarstva kulture
od 6. srpnja 1995. godine

klasa:612-10/95-01-1267,
ur-broj: 532-03-1/7-95-01.

Glasilo je oslobođeno poreza

Graf. priprema: Nenad Pejušković (MKGZ)
Tisak: Denona d.o.o.